

**Міністерство освіти і науки України
Луцький національний технічний університет
ВСП «Ковельський промислово-економічний фаховий коледж
Луцького національного технічного університету»**

ТРУДОВЕ ПРАВО

Методичні вказівки до виконання самостійних робіт
для здобувачів освітньо-професійного ступеня
фаховий молодший бакалавр
галузі знань 07 Управління та адміністрування
спеціальності 073 Менеджмент
спеціальності 071 Облік і оподаткування
денної форми здобуття освіти

Ковель, 2024

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ

«ТРУДОВЕ ПРАВО»

Загальні засади трудового права (теми 1-11) Тема 1-2.
Предмет та система трудового права.

Принципи трудового права

План роботи

1. Трудове право як галузь права України. Місце трудового права в системі права України;
2. Поняття трудового права. Предмет трудового права: трудові відносини працівників і тісно пов'язані з ними суспільні відносини;
3. Особливості методу трудового права в умовах переходу до ринкових відносин. Сфера дії норм трудового права;
4. Роль та функції трудового права. Розмежування трудового права від суміжних галузей права (цивільного права, адміністративного права, права соціального забезпечення, цивільного процесу);
5. Система трудового права як галузі права. Предмет і система науки трудового права;
6. Поняття і значення основних принципів трудового права;
7. Проблема імплементації принципів міжнародного трудового права у трудове право України;
8. Формулювання і система основних принципів трудового права. Зміст і конкретизація основних принципів трудового права. Принципи, що виражають політику в галузі правового регулювання ринку праці і ефективної зайнятості. Принципи, що визначають застосування умов праці. Принципи, що визначають охорону трудових прав працівників.

Завдання для самоперевірки

1. Основні принципи трудового права;
2. Роль трудового права.

Теми рефератів

1. Поняття, предмет і система трудового права;
2. Метод трудового права, відмежування трудового права від інших галузей права.

Тема 3. Джерела трудового права

План роботи

1. Поняття джерел трудового права, їх класифікація та види;
2. Історія розвитку трудового законодавства;
3. Сучасна система джерел, їх особливості;
4. Система трудового законодавства;
5. Загальна характеристика найбільш важливих джерел трудового

права. Конституція України як основне джерело трудового права. Кодекс законів про працю України. Система законів, що регулюють соціально-трудові відносини;

6. Підзаконні акти, що регулюють працю працівників. Акти соціального партнерства. Локальні нормативно-правові акти. Значення роз'яснень Пленуму Верховного Суду України;
7. Реформа трудового законодавства: основні напрями. Проект Трудового кодексу України. Єдність і диференціація в трудовому праві. Загальне і спеціальне законодавство про працю працівників.
8. Дія нормативних актів трудового законодавства у часі, просторі і за категоріями працівників.

Завдання для самоперевірки

1. Види джерел трудового права;
2. Система трудового законодавства.

Теми рефератів

1. Поняття джерел трудового права, їх класифікація;
2. Підзаконні акти, що регулюють трудові правовідносини.

Тема 4. Трудові правовідносини та суб'єкти трудового права

План роботи

1. Поняття і система правовідносин у трудовому праві. Поняття трудового правовідношення, його особливості;
2. Відмінність трудового правовідношення від суміжних з ним правовідносин: цивільного, адміністративного, соціального забезпечення. Елементи трудових правовідносин;
3. Суб'єкти трудового правовідношення. Трудова правоздатність та дієздатність громадян, підприємств, установ і організацій в сфері трудового права;
4. Зміст трудового правовідношення, основні права і обов'язки його суб'єктів;
5. Підстави виникнення трудових правовідносин. Правовідносини, тісно пов'язані з трудовими, їх види. Правовідносини щодо забезпечення зайнятості і працевлаштування. Організаційно-управлінські правовідносини у сфері праці. Правовідносини у сфері професійної підготовки та підвищення кваліфікації кадрів безпосередньо на виробництві. Соціально-економічні правовідносини. Правовідносини у сфері нагляду і контролю за охороною праці, дотриманням трудового законодавства. Правовідносини щодо розгляду та вирішення трудових спорів;
6. Поняття і класифікація суб'єктів трудового права. Трудова правоздатність та дієздатність;

7. Правовий статус суб'єктів трудового права, його зміст Суб'єкти індивідуальних трудових відносин. Працівники як суб'єкти трудового права. Роботодавці як суб'єкти трудового права;
8. Суб'єкти колективних трудових відносин. Профспілки як суб'єкти колективних трудових відносин;
9. Поняття, види і правовий статус трудових колективів;
10. Повноваження трудових колективів, їх класифікація. Механізм здійснення повноважень і самоврядування трудового колективу. Органи трудового колективу;
11. Державні органи та органи місцевого самоврядування як суб'єкти трудового права. Органи державного нагляду і контролю як суб'єкти трудових правовідносин.

Завдання для самоперевірки

1. Що таке трудові правовідносини?
2. Підстави виникнення трудових правовідносин;
3. Особливості повноважень трудових колективів.

Теми рефератів

1. Поняття і класифікація суб'єктів трудового права;
2. Трудова правосуб'єктність;
3. Трудовий колектив як суб'єкт трудового права.

Тема 5. Правове забезпечення зайнятості та працевлаштування

План роботи

1. Законодавство про зайнятість населення;
2. Поняття, форми зайнятості і державна політика в цій сфері;
3. Правовий статус безробітного;
4. Поняття безробітного і підходящої роботи. Право громадян на забезпечення зайнятості і працевлаштування;
5. Поняття, види працевлаштування. Правова організація працевлаштування;
6. Державна служба зайнятості, її права і обов'язки;
7. Державні гарантії (загальні та додаткові) зайнятості населення. Соціальні гарантії при втраті роботи і безробітті.

Завдання для самоперевірки

1. Види працевлаштування та їх гарантії.

Теми рефератів

1. Гарантії зайнятості для окремих категорій населення.

Тема 6-7. Правове регулювання робочого часу та часу відпочинку

План роботи

1. Поняття робочого часу і значення його правового регулювання.
2. Правові норми робочого часу;
3. Поняття і види робочого тижня, робочого дня і робочої зміни; Нормальна і скорочена тривалість робочого часу, неповний робочий день. Графіки змінності роботи, вахтовий метод роботи, гнучкі графіки роботи. Режим і облік робочого часу, порядок його встановлення. Ненормований робочий день. Поденний, тижневий і підсумований облік робочого часу;
4. Поняття надурочних робіт і порядок їх застосування. Чергування.
5. Поняття і види часу відпочинку. Перерви протягом робочого дня, зміни. Щоденні перерви в роботі. Щотижневі вихідні дні. Святкові і неробочі дні;
6. Поняття і види відпусток. Щорічна основна відпустка і порядок її надання. Щорічна додаткова відпустка, її види і порядок надання. Додаткові відпустки у зв'язку з навчанням. Творча відпустка. Соціальні відпустки. Відпустки без збереження заробітної плати.

Завдання для самоперевірки

1. Що таке робочий час?
2. Поняття та види відпусток.

Теми рефератів

1. Поняття і види робочого часу;
2. Скорочений робочий час і його відмінність від неповного.

Тема 8. Оплата праці

План роботи

1. Поняття і зміст заробітної плати в умовах становлення ринкової економіки;
2. Структура заробітної плати: основна заробітна плата, додаткова заробітна плата, інші заохочувальні і компенсаційні виплати;
3. Сфери регулювання заробітної плати: державне регулювання заробітної плати, договірне регулювання заробітної плати;
4. Реформа оплати праці в Україні в умовах переходу до ринкових відносин. Організація оплати праці на підприємстві (тарифна система, форми і системи оплати праці, нормування праці, преміювання);
5. Тарифна система та її елементи: тарифні сітки, тарифні ставки, схеми посадових окладів, тарифно-кваліфікаційні характеристики (довідники). Надбавки і доплати до заробітної плати;

6. Система заробітної плати та її види (почасова, відрядна). Преміювання працівників. Винагорода за результатами роботи за рік. Нормування праці. Норми праці (норми виробітку, норми часу, норми обслуговування, нормовані виробничі завдання, норми чисельності), відрядні розцінки;
7. Оплата праці при відхиленні від нормальних умов праці. Обчислення середньої заробітної плати. Індexсація заробітної плати. Компенсація втрати частини зарплати у зв'язку з порушенням строків її виплати. Порядок виплати заробітної плати. Відрахування із заробітної плати.

Завдання для самоперевірки

1. Поняття заробітної плати;
2. Тарифна система та її елементи.

Теми рефератів

1. Поняття і структура заробітної плати;
2. Поняття і правові методи регулювання оплати праці;
3. Система оплати праці і її види.

Тема 9-10. Дисципліна праці та її правове забезпечення. Дисциплінарна відповідальність

План роботи

1. Поняття і значення дисципліни праці, засоби її забезпечення в умовах переходу до ринкових відносин;
2. Правове регулювання внутрішнього трудового розпорядку;
3. Обов'язки працівника, власника підприємства, установи, організації або уповноваженого ним органу або фізичної особи. Заохочення за успіхи в роботі;
4. Поняття, підстави, види заохочень і порядок їх застосування;
5. Дисциплінарна відповідальність працівників та її види. Дисциплінарні стягнення, порядок їх застосування, оскарження і зняття. Додаткові заходи впливу на порушників трудової дисципліни;
6. Заходи громадського впливу, що застосовуються в разі порушення трудової дисципліни. Повноваження трудових колективів, профспілкових органів, товариських судів в забезпеченні трудової дисципліни.

Завдання для самоперевірки

1. Що таке внутрішній трудовий розпорядок?
2. Види дисциплінарної відповідальності.

Теми рефератів

1. Поняття і види дисциплінарної відповідальності;
2. Поняття трудової дисципліни та методи забезпечення трудової дисципліни.

Тема 11. Правове регулювання охорони праці

План роботи

1. Поняття охорони праці, її правове регулювання;
2. Принципи правової охорони праці. Гарантії прав громадян на охорону праці. Організація охорони праці на підприємстві. Державне управління охороною праці. Участь трудових колективів і профспілок в регулюванні охорони праці;
3. Міжгалузеві і галузеві нормативні акти про охорону праці. Організаційно-правові форми забезпечення охорони праці: фінансування охорони праці; медичні огляди працівників; інструктаж і навчання працівників правилам техніки безпеки і виробничої санітарії; забезпечення працівників засобами індивідуального захисту. Заходи, що забезпечують компенсацію і нейтралізацію шкідливого впливу виробничих чинників (скорочення робочого часу, надання додаткових відпусток, перерв в роботі, видача спеціального одягу, мила та ін.). Розслідування і облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на підприємствах, в установах і організаціях;
4. Відшкодування власником підприємства, установи, організації або уповноваженим ним органом шкоди, заподіяної працівникові каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, пов'язаним з виконанням ним трудових обов'язків;
5. Спеціальні правила охорони праці на важких, небезпечних і шкідливих роботах. Правила особливої охорони праці жінок, молоді і осіб із пониженою працездатністю;
6. Нагляд і контроль за охороною праці і відповідальність за її порушення.

Завдання для самоперевірки

1. Охорона праці та її особливості.

Теми рефератів

1. Поняття охорони праці та її організація на підприємстві;
2. Особливості охорони праці жінок.

Трудові правовідносини (теми 12-17) Тема 12.

Трудовий договір

План роботи

1. Поняття і значення трудового договору;

2. Відмінність трудового договору від суміжних цивільно-правових договорів, які пов'язані з працею (підряду, доручення, авторського та ін.);
3. Сторони трудового договору;
4. Зміст трудового договору. Умови, які передбачені у законодавстві і умови, що встановлюються за угодою сторін при укладанні трудового договору. Необхідні і додаткові (факультативні) умови.
5. Поняття трудової функції і місця роботи за трудовим правом. Загальний порядок укладення трудового договору, його оформлення. Строк випробування при прийнятті на роботу. Документи, що подаються при прийнятті на роботу;
6. Трудова книжка працівника. Строк трудового договору. Укладання трудового договору на невизначений строк, на визначений строк, встановлений за погодженням сторін, на час виконання певної роботи;
7. Види трудових договорів. Особливості окремих видів трудових договорів: трудовий договір державного службовця; трудовий договір працівника, що приймається за конкурсом; трудовий договір за суміщенням професій (посад); трудовий договір про роботу за сумісництвом та ін.

Завдання для самоперевірки

1. Що таке трудовий договір?
2. Сторони трудового договору;
3. Види трудових договорів.

Теми рефератів

1. Поняття, сторони і умови укладення трудового договору;
2. Форма трудового договору. Порядок укладення трудового договору.

Тема 13. Правове регулювання зміни умов трудового договору

План роботи

1. Поняття переведення на іншу роботу, види переведень; Переміщення на інше робоче місце;
2. Зміна істотних умов праці;
3. Переведення на іншу роботу в разі виробничої потреби і в разі простою;
4. Атестація працівників та її значення, правові наслідки атестації;
5. Поняття і випадки відсторонення від роботи. Правове регулювання відсторонення від роботи.

Завдання для самоперевірки

1. Істотні умови праці та їх характеристика.

Теми рефератів

1. Поняття і види переведень на іншу роботу.

Тема 14. Припинення трудового договору

План роботи

1. Підстави припинення трудового договору;
2. Додаткові підстави припинення трудового договору;
3. Розірвання трудового договору з ініціативи працівника. Підстави розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу. Додаткові підстави для припинення трудового договору деяких категорій працівників;
4. Оформлення звільнення. Вихідна допомога. Правові наслідки незаконного звільнення.

Завдання для самоперевірки

1. Поняття припинення трудового договору.

Теми рефератів

1. Підстави розірвання трудового договору з ініціативи власника;
2. Підстави припинення трудового договору.

Тема 15. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору

План роботи

1. Матеріальна відповідальність працівників за шкоду, заподіяну підприємству, установі, організації, її відмінність від цивільно-правової відповідальності;
2. Підстава і умови матеріальної відповідальності працівників за шкоду, заподіяну підприємству;
3. Види матеріальної відповідальності працівників. Обмежена матеріальна відповідальність та її розмір. Повна індивідуальна матеріальна відповідальність і колективна (бригадна) матеріальна відповідальність;
4. Визначення розміру шкоди і порядок її відшкодування. Визначення розміру шкоди у випадках, коли її фактичний розмір перевищує номінальний. Матеріальна відповідальність власника підприємства, установи, організації або уповноваженого ним органу в трудових правовідносинах. Підстава, умови відповідальності та її розміри;
5. Матеріальна відповідальність власника або уповноваженого ним органу за порушення права працівника на працю. Матеріальна відповідальність власника або уповноваженого ним органу за ушкодження здоров'я працівника;
6. Інші випадки матеріальної відповідальності власника підприємства, установи, організації або уповноваженого ним органу за шкоду, заподіяну працівникові.

Завдання для самоперевірки

1. Що таке матеріальна відповідальність сторін трудового договору?
2. Види відповідальності та їх характеристика.

Теми рефератів

1. Матеріальна відповідальність власника за шкоду, заподіяну працівникові.

Тема 16. Індивідуальні трудові спори

План роботи

1. Поняття, види і причини виникнення трудових спорів;
2. Органи, що розглядають трудові спори. Принципи розгляду трудових спорів. Підвідомчість трудових спорів;
3. Комісії по трудових спорах (КТС), їх організація і компетенція;
4. Порядок і строки розгляду індивідуальних трудових спорів в КТС;
5. Розгляд індивідуальних трудових спорів в суді. Трудові спори, що безпосередньо розглядаються судом.

Завдання для самоперевірки

1. Особливості індивідуальних трудових спорів.

Теми рефератів

1. Трудові спори та їх особливості.

Тема 17. Колективні договори і угоди

План роботи

1. Загальна характеристика законодавства про колективні договори і угоди;
2. Принципи розробки колективних договорів і угод. Поняття колективного договору;
3. Сторони колективного договору і порядок його укладення;
4. Зміст і структура колективного договору. Реалізація колективного договору, контроль за його виконанням;
5. Відповідальність за порушення колективного договору;
6. Поняття колективної угоди;
7. Види колективних угод. Генеральна угода, галузеві і регіональні угоди, їх сторони і зміст;
8. Порядок укладення, зміни угод і контроль за їхнім виконанням; Колективні переговори. Порядок вирішення розбіжностей під час ведення колективних переговорів.

Завдання для самоперевірки

1. Колективний договір та його сторони.

Теми рефератів

1. Особливості укладення колективних договорів.

Особливості правового регулювання окремих видів трудових правовідносин (теми 18-21)

Тема 18. Правове забезпечення соціального партнерства в Україні

План роботи

1. Соціальне партнерство: загальна характеристика;
2. Правове регулювання соціального партнерства в Україні;
3. Сторони та інші суб'єкти соціального партнерства;
4. Колективне трудове право, його становлення та розвиток в Україні.

Завдання для самоперевірки

1. Що таке соціальне партнерство?

Теми рефератів

1. Правове регулювання соціального партнерства.

Тема 19. Правовий статус роботодавців, їх організацій та об'єднань

План роботи

1. Мета організацій роботодавців;
2. Завдання організацій роботодавців;
3. Функції організацій роботодавців;
4. Правовий статус організацій роботодавців та їх об'єднань;
5. Повноваження організацій роботодавців та їх об'єднань.

Завдання для самоперевірки

1. Характеристика правового статусу роботодавців.

Теми рефератів

1. Правовий статус роботодавців.

Тема 20. Колективні трудові спори

План роботи

1. Порядок вирішення колективних трудових спорів;
2. Право на страйк і його реалізація;
3. Правові наслідки законного і незаконного страйку;
4. Поняття та види колективних трудових спорів. Формування вимог найманих працівників;
5. Порядок розгляду колективних трудових спорів примирними органами;
6. Участь Національної служби посередництва і примирення у вирішенні колективних трудових спорів. Правове регулювання

проведення страйків.

Завдання для самоперевірки

1. Колективні трудові спори та їх особливості.

Теми рефератів

1. Право на страйк та його реалізація.

Тема 21. Правовий статус профспілок у сфері трудових відносин

План роботи

1. Поняття профспілок, їх завдання і функції. Нормативно-правове регулювання їхньої діяльності;
2. Загальна характеристика правового статусу профспілок у трудових відносинах;
3. Класифікація прав профспілок;
4. Захисна функція профспілок: її зміст та форми реалізації;
5. Гарантії прав профспілок і виборних профспілкових працівників;
6. Відповідальність профспілок. Співвідношення прав профспілок, органів громадської самодіяльності на підприємствах (в установах, організаціях), колективу працівників.

Завдання для самоперевірки

1. Профспілка: поняття, елементи, характеристика.

Теми рефератів

1. Гарантії діяльності профспілок.

